

Boligsociale helhedsplaner hjælper unge på vej i livet

Barrierer på vejen til uddannelse og beskæftigelse

I Danmark findes der fortsat i dag en gruppe af unge, som hverken har en tilknytning til arbejdsmarkedet eller en uddannelse. Disse unge omtales som NEET-gruppen (Not in Employment, Education or Training). Omkring 45.000, svarende til 6 pct., af de unge mellem 15 og 24 år er i NEET-gruppen.¹

Den almene sektor huser knap en tredjedel af alle unge i NEET-gruppen. Hver fjerde blandt de almene unge i NEET-gruppen bor i et udsat boligområde med en boligsocial helhedsplan.²

I efteråret 2020 nedsatte den daværende regering Reformkommissionen, der skulle udpege og komme med løsninger på komplekse samfundsmæssige udfordringer. NEET-gruppen blev udpeget af kommissionen som en af de befolkningsgrupper, hvor samfundet kan hente et stort uforløst potentiale (Reformkommissionen, 2021). En analyse foretaget af AE (2017) fandt fx, at en faglært person i gennemsnit genererer 4 mio. kr. ekstra samfundsværdi i løbet af sit liv ift. til en ufaglært.

Unge i NEET-gruppen menes at have både faglige, men også sundhedsmæssige og sociale barrierer ift. uddannelse og beskæftigelse. De har en udtalt negativ social arv, højere fravær i grundskolen og lavere gennemsnitskarakterer ved afgangsprøver end andre unge (VIVE, 2019). En måde at nedbryde disse barrierer på er at sikre, at der findes målrettede sociale indsatser, der hjælper og støtter udsatte børn og unge i bl.a. at fastholde og gennemføre et uddannelsesforløb, styrker deres selvværd, arbejdsmarkedskompetencer og reducerer kriminalitet. I almene boligområder med relativt mange unge med negativ social arv understøttes offentlige tilbud med såkaldte *boligsociale indsatser*, der medfinansieres af Landsbyggefonden.³ Her indgår boligorganisationerne i et samarbejde med fx kommuner, skoler, lokalt erhvervsliv og civilsamfundsaktører på børne- og ungeområdet. Fordele, der typisk fremhæves, ved de boligsociale indsatser er, at de foregår tæt på borgernes hjem, er fleksible og at deltagelsen i indsatsens aktiviteter bygger på frivillighed og lyst (VIVE, 2018). Samtidigt har uddannelsesrettede indsatser typisk den største værdi for dem, der kommer fra såkaldte uddannelsesfremmede hjem – som ofte findes i de udsatte boligområder (Dansk Clearinghouse for Uddannelsesforskning, 2011)

Helt konkret har samtlige 51 boligsociale helhedsplaner i dag indsatser målrettet unge, som har til formål at fremme uddannelse og fremtidig tilknytning til arbejdsmarkedet. Indsatserne varierer i indhold og omfang og tilpasses lokale behov. Nogle af de mest udbredte og evaluerede indsatser er lommepenge- og fritidsjobs, mentorindsats og uddannelsesvejledning.

¹ Regeringen (2022).

² BL's egne beregninger pba. Danmarks Statistiks registerdata.

³ Midler til finansiering af de boligsociale indsatser kan søges af *udsatte boligområder, hvor der er konstateret væsentlige problemer af økonomisk, social eller anden karakter* (Landsbyggefonden).

Indsatser, der løfter unge

Fritidsjob- og lommepengeindsatser

Formålet med fritidsjobindsatsen er at styrke den unges kompetencer til at begå sig på en arbejdsplads. Herunder kan nævnes evnerne til at planlægge og udføre opgaver, samarbejde med andre og indlæring af arbejdskultur (VIVE, 2018). Unge i helhedsplansområder, som deltager i indsatsen, har en tre gange så stor sandsynlighed for både at opnå og fastholde et fritidsjob året efter indsatsen end unge med tilsvarende karakteristika, der ikke deltager i indsatsen (VIVE, 2022). Denne forskel vokser til den femdobbelte efter to år. Effekter er større for piger end for drenge.

Resultater af et studie fra Aarhus universitet understøtter kvantitativt, at det at have et fritidsjob bidrager til udviklingen af livsfærdigheder og livsmestring (Lesner m.v., 2018). Helt konkret øger erfaring med fritidsjob karaktergennemsnittet for de unge i 9. klasse med 6,3 pct., reducerer sandsynligheden for at blive sigtet for kriminelle handlinger med 0,6 procentpoint og øger tilbøjeligheden til at påbegynde en ungdomsuddannelse samme år, som 9. klasse afsluttes, med 3,1 procentpoint.

Disse positive effekter forklares formentligt ved, at den unges styrkede arbejdskultur smitter af på den unges skolegang, og derigennem øger chancer for en videre uddannelse.

Lommepenge- og/eller en fritidsjobindsats indgår som en indsats i 39 ud af de i alt 51 boligsociale helhedsplaner. Hertil er fritidsjobsindsatsen i flere kommuner forankret direkte i de kommunale opgaver, mens den boligsociale indsats' arbejde er at vejlede unge om muligheden for det.

Mentorordninger

Aktiviteterne i et mentorforløb har bl.a. til formål, at mentee får hjælp til at komme i uddannelse, fritidsjob eller beskæftigelse og fastholde dem i dette. De kan også være kriminalitetsforebyggende. Forløbet styrker den unges trivsel og selvtillid, samt giver den unge viden og afklaring om sine muligheder og kompetencer (VIVE, 2018). Det Kriminalpræventive Råds (2012) kortlægning og effektevaluering af mentorindsatsen pba. både dansk og international forskning opsummerer flere positive forandringer hos unge, der deltager i mentorforløbene. De oplever forbedret selvværd, klarer sig bedre i skolen, har mindre fravær, og opnår forbedrede relationer til jævnaldrende og forældre. Deres forbrug af rusmidler og tendens til at udøve vold bliver ligeledes reduceret.

13 ud af de i alt 51 boligsociale helhedsplaner har en mentorordning målrettet unge.

Uddannelsesvejledning for unge

Formålet med indsatsen er at give den unge motivation for og selvtillid til at påbegynde en ungdomsuddannelse samt fastholde og forebygge frafald på uddannelsen. Indsatsens målgruppe spænder bredt fra unge, der alene har behov for oplysning om og vejledning i deres uddannelsesmuligheder, til unge med mere udtalte udfordringer af faglig eller social karakter, og som har behov for mere støtte og hjælp til både at finde og begynde på den rette uddannelse samt fastholdelse i uddannelse (CFBU, 2022).

38 ud af de i alt 51 helhedsplaner har en indsats, som tilbyder uddannelsesvejledning for unge.

Af andre boligsociale indsatser målrettet børn og unge kan nævnes indsatser som lektiecaféer, kreative læringsforløb, ungeråd og børnedemokrati samt fritidsklubber og øvrige fritidsaktiviteter. De boligsociale helhedsplaner har således i flere år udbudt en bred og varieret palet af indsatser, som er med til delvist at kompensere for social ulighed i børn og unges baggrund. I dag kan man så se, at børn fra uddannelsesfremmede hjem i helhedsplansområder har klareret sig bedre på en række uddannelsesparametre ift. samme gruppe, der bor uden for områderne (VIVE, 2022).

Litteraturliste

Arbejderbevægelsens Erhvervsråd (2017). *Uddannelse er en guldrandet investering*. <https://www.ae.dk/analyse/2017-12-uddannelse-er-en-guldrandet-investering>

CFBU (2022). *Inspirations- og videnskatalog – viden om boligsociale aktiviteter støttet af Landsbyggefonden*. <https://www.cfbu.dk/udgivelser/inspirations-og-videnskatalog/>

Dansk Clearinghouse for Uddannelsesforskning (2011). *Forskning om effekt af uddannelses- og erhvervsvejledning – Et systematisk review*. Dansk Clearinghouse for Uddannelsesforskning. [Forskning om effekt af uddannelses- og erhvervsvejledning - Forskning - Aarhus Universitet \(au.dk\)](https://www.au.dk/forskning-om-effekt-af-uddannelses-og-erhvervsvejledning)

Det Kriminalpræventive Råd (2012). *Effekten af mentor- og fritidsindsatser for unge i risiko – En systematisk kortlægning*. <https://dkr.dk/materialer/kriminalitet-og-forebyggelse/mentor-og-fritidsindsatser-kortlaegning>

Lesner m.v. (2018). *Udvikling af tilværelseskompetencer i fritidsjobs*. https://childresearch.au.dk/fileadmin/childresearch/dokumenter/Publikationer/wp18_08.pdf

Reformkommissionen (2021). *Erkendt, forsøgt løst, uløst*. <https://reformkommissionen.dk/udgivelser/erkendt-forsogt-loest-uloest/>

Regeringen (2022). *Regeringsgrundlag*. <https://www.stm.dk/statsministeriet/publikationer/regeringsgrundlag-2022/>

VIVE (2018). *En vej til arbejdsmarkedet med de boligsociale indsatser – Evaluering af Landsbyggefondens boligsociale indsatser finansieret af 2011-14-midlerne*. <https://www.vive.dk/da/udgivelser/en-vej-til-arbejdsmarkedet-med-de-boligsociale-indsatser-7023/>

VIVE (2019). *Unge uden job og uddannelse – hvor mange, hvorfra, hvorhen og hvorfor? – En kortlægning af de udsatte unge i NEET-gruppen*. <https://www.vive.dk/da/udgivelser/unge-uden-job-og-uddannelse-hvor-mange-hvorfra-hvorhen-og-hvorfor-14561/>

VIVE (2021). *Effekter og resultater af de boligsociale indsatser – Landsbyggefondens 2011-14-midler*. <https://www.vive.dk/da/udgivelser/effekter-og-resultater-af-de-boligsociale-indsatser-15867/>

VIVE (2022). *Chanceulighed i udsatte boligområder – En analyse af boligsociale helhedsplaners bidrag til at forbedre børn og unges livschancer*. <https://www.vive.dk/da/udgivelser/chanceulighed-i-udsatte-boligomraader-17625/>